



Termékváltás az Éljenyárában

Itt állok egy Éljen nevű gyár előtt, beütötte a telefonba külföldi ismerősöm tíz évvel ezelőtti Kolozsvárott, és én e naivitással szembeni érthető bosszúsággal aznap megmutattam neki még két gyárat a városban, amelyek homlokzatán ugyanígy kezdődött a felirat. Ezek a gyárak, mint az uniformizálódás mauzóleumai maradtak meg emlékezetemben, még a rendszerváltás idején is, amikor újra láttam őket, s pályaudvar-színük egy fokkal sötétebbre váltott, homlokzatuk falán pedig már csak a felirat negatívja volt, persze románul, az Éljen. A nehéziparcsik dagasztotta sártengeren túl azonban már rikkítóan narancs és fluoescensen cilkámen színek hirdették egy-egy ferde bódén, hogy beköszöntött az új világ. Nem tudom, marketnek, shopnak, vagy extra discontnak hívták-e őket; nem is volt fontos. Ott sejtettem meg, hogy az Éljenyár jelmezt cserélt.

Az Éljenyárnak nem volt különösebb termelési rendje. Életének fontosabb eseménye volt a felavatás, mint a működés. Egyszer valamikor elindították egy termékel, és ezt a terméket türelmes odaadással gyártotta, darálta évizedeken át. Volt, hogy elfogyott az alapanyag. A munkások ilyenkor szabadságra mentek, morogva, mert ez éppen február esett. Erre azután kitalálták, hogy spóroljanak a nyersanyaggal. Ha keveset gyártanak, kevesebb kell. Ez annyira igaz volt, hogy előbb-utóbb nem is nagyon kellett nyersanyag. Az Éljenyár dolgozott, élt, s ha a gyártás nem is, az adminisztráció mindig adott munkát. Egy biztos: a raktár is, a bolt is roskadásig volt az Éljenyár termékével, s ez a termék megbízható és csálhatatlanul az illető országot jellemezte. Mert volt külön bulgár, szovjet, albán stb. Éljenyári termék, mindegyik a maga sajátosságosan életszínvonal-jellegzetességével: a bulgár konzerv kinyithatatlan volt, a szovjet porstűvő mázsás, az albán cigaretta verejtékszágú stb. Az Éljenyári termékeket előállításában mint-

ha nem teljesen a fogyasztás lett volna a cél. Gyártani azért is lehetett, hogy menjen a gyár. Az Éljenyár hajhatalanul, ám céltalanul humánus volt.

Ennek vége lett. A termékeknek ezt a félig funkcionális, félig magáért való mindenféséjét feldúlta a piaci verseny. A konyhai ütökzet a bulgár uborkakonzerrel, a vasárnapi csata a dögnehéz Raketával, meg a kávéházak albán öltözésze mind a múlt pittorszak, de vissza nem kívánt eseményei közé keveredtek. Helyüket virtuóz ötletgyártók által kreált képzeletsábitó csomagolások és garantáltan félig megrágtott, könnyen lenyelhető termékek foglalták el. A fejlődés fintora, hogy az uniformizált Éljenyárak félig használható termékei, felkeltve az ember létfenntartó ügyességét, sajátos változatosságot vittek életébe, míg az utóbbi évek tengernyi, egyformán fogyasztóbarát áruja bizonyos értelemben szegénytítk az. Az Éljenyári termék esetében gyártani lehetett pusztán a gyártásért; az ember úgy vitte haza a terméket, mint őse a mamutcombót: előbb alkalmazkodnia kellett tennie a fogyasztásra. Az új időkben nem a gyártás: a fogyasztás az abszolút adu. A fogyasztásért állatni és hízelegni lehet, és ezt reklámnak és üzletnek lehet nevezni. A fogyasztásért cél-nak lehet nevezni a legsilányabb giacs készítését, amelyet – szemben az Éljenyári termékkel – pontosan olyan silány-nak terveztek, amilyen lett. A fogyasztási beugratások és az árubőség két külön világ. Az árubőségnek árnyalt, sokféle kereslet felel meg, az, hogy mindenfélét vásároljanak. A beugratás viszont pontosan azt az izléstelen bővült dícséri, s míg az árubőség lehetőségét, emez felmentést talál a keresletben.

Erre gondoltam az Éljenyári market-shop-discont előtt állva. A fogyasztási stílusának hatása van az életünkre. Attól tartok, a közös egyformaságot viselő emberek titkon gyűlölik egymást.

Panek Sándor



Jakob Tamás, Fekete Gizi – őket nem szabad hibáztatni. (Fotó: Révész Róbert)

Mi van a díszpáholnyban?

A szegedi Tartuffe: idegesítő és modern

Idegesítő előadás a szegedi Tartuffe. Szóke István rendező rettenetes tempóra készíti a szereplőket. Már mint beszédtempóra. Rádadásul az iszonyú szövegmenyiséget nem pusztán – ha lehet, érthetően – gyorsan kell mondani a színészeknek, hanem emelt hangnemből is. Mindenki kiabál. Gyakran ordít. Mindenki hisztériáz. Nincs idő árnyalatokra. Jellemeikre. Mintha csak valami sötét fenyegetés árnyékában lenne sürgető le-darálni ezt a színházi előadást.

Tegyük fel, ez volt a határozott színrevívó szándék. Megmagyarázható, hogyne. Sokféleképpen, mint minden. De egy dolog a szándék, másik a hatás. „...nincs olyan hasznos művészet, melynek ne lennének képesek kiforgatni a szándékait...” – írja maga Jean Baptiste Poquelin. Nos, elég nagy szenvedés a két felvonásnyi hisztérikus üvöltés – színpadon és nézőtérben. Ott fönt a kidagadó nyaki erek árulkodnak, lent a tanácsstalanság légköre szinte fogható.

Pedig... Az előadásnak – ha akarom – van logikája. Amikor a végén minden szereplő a színpad előterében sorakodik föl és rettegést sugárzó gesztusokkal és testtartással fordul a díszpáholny felé, megértjük: hisztérikus félelem igazgatótt ezen a színpadon. Nem kellett ehhez meghamisítani semmit, hiszen ismert a történet: Moliere-nek át kellett írnia egykor a Tartuffe befejezését; XIV. Lajos, a mindenható király salomoni döntésével kellett zárnia a történetet ahhoz, hogy az színpadra kerülhessen. Persze most nem a Napkirály ült ott a sötétben... Mindenkori szorongásaink, bizonytalanságaink, rettegeink összes kiváltó oka sűrűsödött arrafelé, megfoghatatlan közelségben. Valami, amitől védtelek vagyunk, aminek ki va-

gyunk szolgáltatva. Valami mindenható vesztély, amit egyfolytában érzékelünk. S bárha tesszük a dolgunk, élünk, ahogy lehet – megálljuk a feleségünket, kényserítjük hülyeségekre a gyerekeinket, keresünk káspaszkodókat és nagyot csattanva csalódunk tartuffekben – nem ez a lényeg. Hanem a mindent átható szorongás.

A maga idegesítő mivoltában ez egy modern Tartuffe – ha akarom, mondóm ismételtelen. Mert kérdés, hogy a pusztán tempós üvöltözés elég alkalmas színpadi eszköz-e eme értelmezési variációhoz? Vagy csak egyfajta szorongásátragasztás-hoz, kényelmetlenségérzet teremtéséhez elég? Amire akármely amatőr munka képes?

A színészeket nincs szívelem hibáztatni. Müller Júlia (Dorine), a szerepbe beugrott Fekete Gizi (Elmira), Janik László (Orgon), a cím-szerepben Jakob Tamás, az ugyancsak beugró Kiss László, Bicskey Lukács, Szemán Béla – tesznek ezt-azt az egyéniességért, amikor szuszsanásnyi idejük van.

A kamaraszínházi Tartuffe-előadások közönsége érezhetően ambivalens marad. És ez a jobbik eset. A rosszabb az, amikor elmegy a színpadon.

„Elismerem, vannak olyan helyek, melyeket jobban megéri látogatni, mint a színházat...” – mondja Moliere. Amivel az embereknek szükségük van a szorongás színeteiben a szórakozásra: bizakodva nézzünk a (színházi) jövőbe.

Sulyok Erzsébet

A Móra Ferenc Általános Iskola (Zoltán u. 14.) tájékoztató szülői értekezletet tart március 14-én 17 órától az induló első osztályok írás, olvasás tanítási módszeréről; a Romankovics- módszerrel – hangsúlyozott, elemző-össze-tevő, szótagoló –, valamint a kislétszámú osztályban alkalmazott egyéni felzárkóztató, mentálhigiénés képes-ségfejlesztő eljárásról.

Iskolai hírek

A Napos Úti Általános Iskolában (Napos út 16.) március 12-én, kedden 8-12 óráig tartanak nyílt napot. Az iskolában folyó oktatásról és az induló első osztályokkal kapcsolatban információkat a rendezvényen kívülv az iskola 325-124-es telefonszá-mán is lehet kérni.

Nyílt napot tartanak a Csongor téri Általános iskolában március 11-én, hétfőn 16 órától, a leendő első osztályosok és szülei megismerkedhetnek itt a tanítók-kal és a napközis tanárnőkkel. Az iskolában ugyanek-kora várják az énektagozatra jelentkezőket is, meghallga-tásra.

Polgármesterek randevúztak Szolnokon Önkormányzati keserűpirulák

Magyarországon a lakosság kétharmada él városban, amelyből jelenleg 200-at jegyeznek. A szolnoki rendezvényre 100-nál több városból érkeztek polgármesterek, kisebb delegációk.

A színpadon helyet foglaló államtitkári csapat bemelegítő kérdése az volt, miként készítenének költségvetést ilyen forráshiányos időben. Legtöbbször a költségek lefaragását, az intézményi racionalizálást illetve a bevétel-növelését emlegették. Túl sok újat azonban nem tudtak mondani. Kara Pál, belügyminisztériumi államtitkár kifejtette, hogy nem csupán az oktatási intézményeket kell átvilágítani, hanem az önkormányzatokat is, mivel az apparátusok túlméretezettek. Demszky Gábor, budapesti főpolgármester kifejtette: a maximumra kénytelenek emelni az adóterheket, hogy növekedjen a főváros bevétele. Támogatást megpályáznia csak akkor érdemes egy városnak, ha át-gondolt, hosszútávú programja van.

Nem örvendeztette meg a hallgatóságot Kókény Mihály, a Népjóléti minisztérium államtitkára sem, aki elmondta: az idén tovább csökkentik a kórházi ágyak számát, az önkormányzatok kifejezett kérése ellenére

Szolnokon, a Tiszaligetben rendezték meg a városi polgármesterek második találkozóját. Az önkormányzati vezetők randevújának kitalálója, szervezője, a Szféra Kft. tényleg tartalmas, gazdag szakmai és szórakoztató programot állított össze. Azért trombitálták a Tisza-parti városba a vendégeket, hogy azok friss szakmai információkhoz juthassanak, személyesen találkozzanak a politikai és gazdasági élet országos vezetőivel és egymással is kicserélhesék tapasztalataikat. A rendezvény támogatói közé a Magyar Rádió és a Népszabadság Rt. is feliratkozott. A találkozó fővédnöke Kunce Gábor belügyminiszter volt, rajta kívül államtitkárok népes csapata képviselte a különféle minisztériumokat, hogy élesben válaszoljanak a polgármesterek, jegyzők által megfogalmazott, csöpött sem udvariaskodó kérdésekre.

sem kapnak majd a bölcsödék normatív támogatást. Héthy Lajos, munkatügyi államtitkár az önkormányzatok és a munkanélküliség kezelése témában kifejtette, hogy a tárca Közhasznú Munkatánács felállítását tervezi.

Szegedet Ványai Éva alpolgármester képviselte a találkozóon.

● Mi hozta Szolnokra?
– Arra voltam kíváncsi, hogy az államtitkárok milyen válaszokat adnak az önkormányzatok legégetőbb kérdéseire – mondta. – Megnyugtató volt számomra – miután éppen most fogadtuk el a város költségvetését –, hogy valamennyien a racionalizálást, az összevonást hangsúlyozták a működési

kiadások érdekében, mivel a bevétel növelésére nincs túl sok lehetőségünk. Itt is intézményrendszer fenntartása a cél, hanem az adott feladat ellátása. Az államtitkárok is kiemelték, csak akkor várható eredmény az intézményi átvilágítástól, ha azt külső, profi cég végzi.

● Hallott-e valami biztatást az oktatással kapcsolatban?
– Inkább csak elszomorodtam, amikor bejelentették, hiába várják az önkormányzatok a bölcsődei normatív támogatás bevezetését. Az is rossz hír, hogy a pedagógusok kötelező óraszámát 18-ról 20-ra emelik. Ez pe-

dig újabb elbocsátásokkal jár majd...

● Többek szájából elhangzott, látnak fantáziát az önkormányzati társulásokban...
– Ez igaz, a regionális társulásoknak, gazdasági kapcsolatoknak van jövője – állapította meg az alpolgármester. – Hosszú távú koncepcióban kell gondolkodni a vagyongazdálkodásnál is. Napi gondjaink megoldása érdekében nem szabad a jövőnköt feláldozni.

Demszky Gábort arról kérdezték, Budapesten hogyan oldják meg az oktatási intézmények „racionálizálását”.

– Számos olyan szakközépv iskolára, ahol nem keresett szakmákra képzik a tanulókat, ezért ezeknek a szakmáknak a szűneltetését határoztuk el, ez megtakarítást jelent. Az intézményi struktúra átalakítását egy racionalizálási alap létrehozásával próbáljuk segíteni. A lényeg: a szakma döntse, ő határozza meg programját, hogyan képzeli el a jövőjét.

A városi polgármesterek randevúján a szigorúan vett szakmai program, a beszélgetések után a sporté, a szórakozásé volt a főszerep. Élő Uborka-showt láthattak, a polgármesterek megmérték a focipályán az újságrókkal, a politikusok pedig kosaraztak. Az esti bál előtt osztották ki a Mi városunk című országos karikatúra-pályázat díjait. A zsűri az első díjat Nemes Zoltánnak ítélte. Lapunk karikatúristája, Németh György második lett, a harmadik pedig Dallos Jenő.

V. Fekete Sándor

● A nacionalizmusról Közéleti Kávéház

A Közéleti Kávéház mai vendége Deák Ágnes történész, a József Attila Tudományegyetem adjunktusa, akivel Lengyel András beszélget. A téma a nacionalizmus, ez a nehéz, bonyolult, s minden jel szerint nagyon aktuális jelenségkör. Megfélése máig nem jutott nyugvópontra, így az alaptörvény kérdése is nyitottak. Mi a nacionalizmus? Poli-

kai szitokszó-e avagy a tudományos leírás és értelmezés értékes fogalma? Örök jelenség-e avagy nagyon is modern, csupán a XVIII-XX. században jellemző fejlemény? Milyen kapcsolatban van ez a jelenségkör a modernizációval? Mi a viszonya a liberalizmussal? Egyértelműen megítélhető-e avagy ez esetben is Janus-arcú jelenségről

van szó? S a talán legelőbb kérdés: térségünket, mely nagy átalakuláson megy keresztül, s már láthatók a leszakadó tömegek szenvedései, hogyan érinti mindaz, amit a nacionalizmus fogalmában szokás összefoglalni?

Recepteket természetesen ez a beszélgetés sem adhat, de megkönyítheti az eligazodást a rivális értelmezések és felfogások nagy harcában.

Minden érdeklődőt várunk 18 órától a Virág Cukrászda Zöld Szalonjában a Közéleti Kávéház szervezői.

A RUHAGYÁRI DISKONT (Kossuth L. sgt. 72.)

Szenzációs ajánlata férfiakkal

nyári, színes és klasszikus öltönyök, zakók, pantallók, reklámáron.

Amíg a készlet tart!

A tavaszi napsütés már átmelegítette a földeket!

A Gazdaboltok ajánlata ehhez igazodik:

holland vetőburgonya (minigumó) Cleopátra, Kondor, Desirée, Impala, Agria, Kornado, Ciklamek és vetőmagok, növényvédő szerek is a legnagyobb választékban kaphatók az Önök Gazdaboltjaiban:

Szegeden, a Mars téri kofasoron.
Telefon: 321-039.
Széregén, Hősök tere 10.
Telefon: 405-428.

CENTRUM

A Centrum Áruház emeletén

terület bérbe adó 200 nm-ig, profilegezetéssel.

A Gutenberg utcában

300 nm-es zárt raktár és 122 nm-es udvari rész bérbe adó.

Érd.: Centrum Áruház titkárság. Telefon: 06-62/488-155.